

30. Raport półroczny

Rozwój w Unii Europejskiej Procedury i praktyki związane z Kontrolą Parlamentarną

Przygotowane przez sekretariat COSAC i przedstawione do wglądu:

**LX Konferencji Komisji
do Spraw Unijnych Parlamentów
Unii Europejskiej**

18-20 listopada 2018 r
Wiedeń

Pierwszy projekt sporządzony przez sekretariat COSAC w dniu 12 października 2018 r,
na podstawie odpowiedzi na kwestionariusz rozesłany do Parlamentów/Izb Parlamentarnych.

Konferencja Komisji do Spraw Unijnych Parlamentów Unii Europejskiej

SEKRETARIAT COSAC

WIE 05 U 040, 50 rue Wiertz, B-1047 Bruksela, Belgia
E-mail: secretariat@cosac.eu | Tel: +32 2 284 3776

Spis treści

KONTEKST	iii
ABSTRAKT.....	iv
ROZDZIAŁ 1	
ROLA PARLAMENTÓW KRAJOWYCH W ZAPEWNIANIU PRZEJRZYSTOŚCI I ZBLIŻANIU UE DO OBYWATELI	1
Sekcja A	
Zaangażowanie Obywateli w Postępowaniu Parlamentarnym	1
i. Opinia Parlamentów/Izb Parlamentarnych w sprawie ich otwartości wobec obywateli.....	1
ii. Opinia Parlamentów/Izb Parlamentarnych w sprawie ich zaangażowania na szczeblu lokalnym, krajowym i europejskim.....	5
Sekcja B	
Grupa zadaniowa ds. pomocniczości, proporcjonalności i „robienia mniej, ale efektywniej”	6
i. Dyskusja Parlamentów/Izb Parlamentarnych na temat pracy grupy zadaniowej.....	6
ii. Zaangażowanie parlamentów regionalnych w sprawy UE	8
iii. Możliwości poprawy stosowania zasady pomocniczości	10
ROZDZIAŁ 2	
POLITYKA KLIMATYCZNA I UNIA ENERGETYCZNA.....	11
Sekcja A	
Stan Obecny.....	11
Sekcja B	
Przyszła Współpraca.....	13
ROZDZIAŁ 3	
AKTUALNA SYTUACJA W ZAKRESIE BREXITU - KONSEKWENCJE DLA PRZYSZŁOŚCI UE	15
Sekcja A	
Brexit i Parlamente Krajowe	15
i. Monitorowanie Brexitu	15
ii. Projekt Umowy o wyjściu i stosunki z Głównym Negocjatorem UE.....	17
iii. Powiązane oficjalne wizyty.....	17
Sekcja B	
Przyszłe stosunki ze Zjednoczonym Królestwem	18
i. Ocena scenariuszy na okres po Brexicie.....	18
ii. Charakter i istota przyszłej współpracy ze Zjednoczonym Królestwem	19
iii. Dialog parlamentarny ze Zjednoczonym Królestwem.....	20

KONTEKST

Jest to trzydzieste sprawozdanie półroczne sekretariatu COSAC.

Raport półroczny COSAC

XXX COSAC zdecydował, że sekretariat COSAC powinien sporządzać półroczne sprawozdania merytoryczne, które będą publikowane przed każdym zwykłym posiedzeniem Konferencji. Celem sprawozdań jest przedstawienie przeglądu rozwoju procedur i praktyk w Unii Europejskiej, które mają znaczenie dla kontroli parlamentarnej.

Wszystkie raporty półroczne są dostępne na stronie internetowej COSAC pod adresem <http://www.cosac.eu/documents/bi-annual-reports-of-cosac/>

Trzy rozdziały niniejszego sprawozdania półrocznego opierają się na informacjach przekazanych przez parlamenty narodowe państw członkowskich Unii Europejskiej i Parlament Europejski. Termin składania odpowiedzi na kwestionariusz do 30. sprawozdania półrocznego upłynął 18 września 2018r.

Zarys niniejszego sprawozdania został przyjęty na posiedzeniu Przewodniczących COSAC, które odbyło się 9 lipca 2018r. w Wiedniu.

Co do zasady, sprawozdanie nie odnosi się do wszystkich Parlamentów lub Izb, które odpowiedziały na dane pytanie. Zamiast tego używa się przykładów ilustracyjnych.

Należy pamiętać, że w niektórych przypadkach respondenci są w stanie udzielić więcej niż jednej odpowiedzi na pytania wielokrotnego wyboru. W ten sposób można rozliczyć wszelkie postrzegane dysproporcje w całkowitej liczbie odpowiedzi na pytanie i całkowitej liczbie respondentów.

Pełne odpowiedzi, otrzymane od 41 z 41 Parlamentów Narodowych/Izb Parlamentarnych 28 państw członkowskich i Parlamentu Europejskiego, można znaleźć w załączniku na stronie internetowej COSAC.

Uwaga odnośnie liczb

Spośród 28 państw członkowskich Unii Europejskiej 15 ma Parlament jednoizbowy, a 13 ma Parlament dwuizbowy. W związku z tym połączeniem systemów jednoizbowych i dwuizbowych w 28 państwach członkowskich Unii Europejskiej istnieje 41 krajowych izb parlamentarnych.

Mimo że posiadają systemy dwuizbowe, parlamenty narodowe Austrii, Irlandii i Hiszpanii przedstawiły po jednym zestawie odpowiedzi na kwestionariusz, dlatego maksymalna liczba respondentów przypadających na pytanie wynosi 39. Na kwestionariusz uzyskano 39 odpowiedzi.

ABSTRAKT

ROZDZIAŁ 1: ROLA PARLAMENTÓW KRAJOWYCH W ZAPEWNIANIU PRZEJRZYSTOŚCI I ZBLIŻANIU UE DO OBYWATELI

Pierwszy rozdział 30. półrocznego sprawozdania COSAC koncentruje się na tym, w jaki sposób obywatele są informowani i zaangażowani w pracę swoich Parlamentów/Izb Parlamentarnych, oceniając zdolność obywateli do śledzenia posiedzeń komisji i posiedzeń plenarnych, kontaktowania się z parlamentarzystami i wysłuchiwanie ich głosu, a także na narzędziach wykorzystywanych do promowania uczestnictwa obywateli w instytucjach demokratycznych oraz w wyborach krajowych i europejskich. Koncentruje się również na wynikach prac grupy zadaniowej ds. pomocniczości, proporcjonalności i „robienia mniej, ale efektywniej”, zwracając się do Parlamentów/Izb parlamentarnych o opinię w sprawie głównych tematów zawartych w sprawozdaniu przedstawionym w dniu 10 lipca 2018 r.

Na pytanie, w jaki sposób obywatele mogą śledzić posiedzenia plenarne i posiedzenia komisji, zdecydowana większość respondentów odpowiedziała, że mogą osobiście uczestniczyć w posiedzeniach plenarnych, jak również śledzić je online, podczas gdy tylko połowa respondentów stwierdziła, że jest to możliwe na posiedzeniach komisji.

Oprócz możliwości uczestniczenia w posiedzeniach plenarnych i posiedzeniach komisji, wielu respondentów odniosło się do pełnych relacji pisemnych i pełnych nagrań wideo/audio, a także kanałów Social Media.

Z drugiej strony, jeśli chodzi o udział organizacji społeczeństwa obywatelskiego w posiedzeniach plenarnych lub posiedzeniach komitetów, połowa respondentów stwierdziła, że nigdy nie brała udziału w posiedzeniach plenarnych, a pozostali zauważyli, że robili to od czasu do czasu lub regularnie. W odniesieniu do posiedzeń komisji połowa respondentów stwierdziła, że organizacja społeczeństwa obywatelskiego regularnie brała w nich udział, przy czym tylko mniejszość stwierdziła, że w ogóle w nich nie uczestniczy.

Parlamenty/Izby Parlamentu zostały również zapytane, czy toczy się debata na temat sposobów zwiększenia przejrzystości w poszczególnych Parlamentach/Izbach Parlamentarnych i większość z nich udzieliła pozytywnej odpowiedzi, a jedna trzecia udzieliła odpowiedzi negatywnej.

Połowa Parlamentów/Izb Parlamentarnych, które udzieliły odpowiedzi, odnotowała w swoim kalendarzu określony okres zarezerwowany na wizyty w okręgach wyborczych. Respondenci zapytani o udział Parlamentu/Izby Parlamentarnych w programie edukacji demokratycznej, w większości odpowiedzieli pozytywnie, szczególnie w odniesieniu do programów dla studentów i młodzieży.

Jeśli chodzi o działania uświadamiające i informacyjne związane z krajowymi wyborami parlamentarnymi, dwie trzecie respondentów odpowiedziało, że nie są oni zaangażowani. W tym kontekście pytano również respondentów o specjalne inicjatywy związane z wyborami europejskimi w 2019 r., przy czym większość respondentów odpowiedziała, że żadne z nich nie zostało jeszcze zaplanowane.

Na pytanie, czy przeanalizowali sprawozdanie grupy zadaniowej ds. pomocniczości, proporcjonalności i „robienia mniej, ale efektywniej”, większość respondentów udzieliła pozytywnej odpowiedzi lub wyraziła zamiar uczynienia tego w przyszłości. Większość z nich przeprowadziła debatę na temat sprawozdania podczas posiedzeń komisji, podczas gdy niektórzy podejmowali ten temat na posiedzeniach plenarnych lub stosowali inne formy, takie jak posiedzenia grup politycznych. Niektóre parlamenty wskazały na swój udział w pracach samej grupy zadaniowej lub związanej z nią grupy roboczej COSAC.

Jeśli chodzi o ewentualną kontynuację prac prowadzonych przez grupę zadaniową, większość respondentów opowiedziała się za jej kontynuacją, czy to w ramach istniejących form współpracy między instytucjami, czy nawet w ramach nowo ustanowionego forum ad hoc.

Badając bardziej szczegółowo, w jaki sposób można poprawić koordynację w zakresie kontroli zasady pomocniczości, respondenci wyraźnie preferowali korzystanie z istniejących sieci przedstawicieli krajowych w Brukseli, korespondentów IPEX w stolicach oraz samego COSAC.

Parlamenty/Izby Parlamentu zostały również zapytane, czy w ich krajach istnieją parlamenty regionalne posiadające kompetencje ustawodawcze i niektóre z nich udzieliły pozytywnej odpowiedzi, dostarczając dalszych informacji na temat sposobu kontroli i wdrażania prawodawstwa UE przez władze regionalne.

Znaczna większość respondentów wołała nie wyrażać opinii na temat tego, czy istnieją obszary polityki, w których z czasem proces decyzyjny i/lub wdrażanie mogłyby zostać przeniesione w całości lub w części lub ostatecznie oddane Państwom Członkowskim, przy czym niektóre Parlamenty/Izby Parlamentu wzywały do przyjęcia bardziej pragmatycznego podejścia przy rozpatrywaniu tej kwestii.

Na koniec zapytano Parlamenty/Izby Parlamentu, czy popierają ideę wspólnej siatki oceny, jak wspomniano w sprawozdaniu końcowym grupy zadaniowej. Większość z nich nie wyraziła preferencji w tej sprawie, podczas gdy niektórzy uznali ją za odpowiednią lub przynajmniej dobry punkt wyjścia.

ROZDZIAŁ 2: POLITYKA KLIMATYCZNA I UNIA ENERGETYCZNA

W drugim rozdziale 30. raportu półrocznego przeanalizowano stanowisko parlamentów narodowych w sprawie Polityki Klimatycznej i Unii Energetycznej.

Przeanalizowano w nim bieżącą pracę wykonaną przez Parlamenty/Izby Parlamentu oraz ich poglądy na temat obecnej sytuacji, a także ich opinie na temat dalszych działań.

Zgodnie ze sprawozdaniem większość Parlamentów/Izb Parlamentarnych miała komisję ds. środowiska i energii, z których większość spotykała się ponad sześć razy w roku.

Spośród wszystkich różnych tematów związanych z ochroną środowiska i/lub energią, o których wspominały Parlamenty/Izby Parlamentu, najbardziej popularne wydawały się być: (a) pakiet klimatyczny; (b) pakiet dotyczący czystej energii; (c) gospodarka cyrkularna; (d) czysta energia dla transportu; (e) krajowe polityki dotyczące ochrony środowiska i energii.

Większość Parlamentów/Izb Parlamentarnych przywiązywała taką samą wagę do pięciu wymiarów strategii Unii Energetycznej, przy czym większość wymiarów uważana jest za bardzo ważne lub ważne. Żaden Parlament ani Izba Parlamentu nie uznały któregośkolwiek z wymiarów za nieistotny.

Znaczna liczba Parlamentów/Izb Parlamentarnych rozpatrywała działania mające na celu wsparcie ściślejszej współpracy w pięciu koniecznych wymiarach. Wiele z nich zwróciło również uwagę na potrzebę większej koordynacji i interakcji ze strony Państw Członkowskich w zakresie polityki klimatycznej i energetycznej na szczeblu UE.

Większość Parlamentów/Izb Parlamentarnych była również optymistycznie nastawiona do postępów poczynionych w zakresie polityki i działań międzynarodowych w 2018 r. w porównaniu z rokiem 2013.

Kluczowym celem ram polityki klimatycznej i energetycznej na 2030 r., który zdaniem Parlamentów/Izb Parlamentarnych najtrudniej było osiągnąć, była 40% redukcja emisji gazów cieplarnianych (w porównaniu z poziomem z 1990 r.), następnie poprawa efektywności energetycznej o 27%, a na koniec - 27% udział energii odnawialnej.

Większość Parlamentów/Izb Parlamentu nie włączyła "Planu działania Komisji Europejskiej na rzecz przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r." do krajowych planów działania w dziedzinie klimatu i energii.

ROZDZIAŁ 3: AKTUALNA SYTUACJA W ZAKRESIE BREXITU - KONSEKWENCJE DLA PRZYSZŁOŚCI UE

Trzeci rozdział 30. sprawozdania półrocznego przygląda się z bliska pracom parlamentarnym i debatom na temat stanu negocjacji na mocy art. 50 Traktatu o Unii Europejskiej w sprawie wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z Unii Europejskiej (Brexit) oraz przyszłych stosunków między Zjednoczonym Królestwem a UE.

Analizuje stanowisko parlamentów narodowych w sprawie Brexitu, analizując jednocześnie przyszłe stosunki UE ze Zjednoczonym Królestwem pod trzema różnymi kątami: ocena scenariuszy po Brexicie; charakter i treść przyszłej współpracy; oraz dialog parlamentarny z Zjednoczonym Królestwem.

Prawie wszystkie Parlamenty Narodowe/Izby Parlamentu omawiały kwestię Brexitu na posiedzeniach komisji lub na posiedzeniach plenarnych. Podkreślając regularność tych dyskusji, większość Parlamentów/Izb Parlamentarnych wskazuje, że regularnie omawiały Brexit, podczas gdy mniejszość robiła to rzadko. Większość Parlamentów/Izb Parlamentarnych nie utworzyła jednak specjalnej komisji odpowiedzialnej za Brexit.

Jeśli chodzi o sposoby i środki monitorowania Brexitu przez Parlamenty/Izby Parlamentu, ogólna tendencja wynikająca ze sprawozdania polega na tym, że rządy krajowe przekazują parlamentom narodowym dokumenty negocjacyjne dotyczące Brexitu. Ponadto, ministrowie informują swój Parlament (zazwyczaj komisję parlamentarną odpowiedzialną za sprawy UE) o Radzie do Spraw Ogólnych (art. 50), a w niektórych przypadkach szef rządu informuje ich o posiedzeniach Rady Europejskiej.

Jeśli chodzi o Parlament Europejski, monitorowanie procesu Brexitu jest scentralizowane na szczeblu politycznym na Konferencji Przewodniczących, a co za tym idzie, w grupie sterującej Brexitem (BSG - Brexit Steering Group), którą postanowiono utworzyć.

Niektóre Parlamenty/Izby Parlamentu nie przyjęły konkretnego stanowiska w sprawie Brexitu.

Niewielka większość respondentów nie przeanalizowała również projektu porozumienia Komisji Europejskiej w sprawie wyjścia Wielkiej Brytanii z UE. Większość respondentów potwierdziła jednak, że ich Parlament/Izba Parlamentu ma regularny dostęp do dokumentów dotyczących wyjścia.

Większość Parlamentów/Izb Parlamentarnych oficjalnie spotkała się z Głównym Negocjatorem UE Michelelem BARNIEREM, a formy, w jakich odbywały się te wymiany, były bardzo zróżnicowane.

Zapytani, czy przedyskutowali ocenę skutków scenariuszy na okres po Brexicie, większość Parlamentów/Izb Parlamentarnych udzieliło pozytywnej odpowiedzi, korzystając z posiedzeń i debat, zarówno na szczeblu komisji, jak i sesji plenarnych, lub wydając konkretne badania, sprawozdania, opinie lub rezolucje.

Nie wszystkie Parlamenty Narodowe/Izby Parlamentu mają jeszcze oficjalne stanowiska dotyczące charakteru i istoty przyszłej współpracy ze Zjednoczonym Królestwem, ale wiele z tych, którzy objęli już stanowisko w tej sprawie wyraziło chęć ścisłego partnerstwa, szczególnie w takich dziedzinach, jak handel, prawa obywatelskie i sprawy zagraniczne, bezpieczeństwo i obrona.

Jeśli chodzi o kwestię dalszego zapraszania Zjednoczonego Królestwa do organizacji międzyparlamentarnych, takich jak COSAC, Parlamenty/Izby Parlamentu zostały podzielone, przy czym niektórzy respondenci byli za, a inni nie wyrażali opinii. Znaczna większość Parlamentów/Izb Parlamentarnych była jednak przeciwna zmianie regulaminu wewnętrznego COSAC.

Wreszcie, poglądy wyrażone przez Parlamenty/Izby Parlamentu udzielające odpowiedzi zbiegają się w kierunku kontynuacji dialogu parlamentarnego ze Zjednoczonym Królestwem po Brexicie.

ROZDZIAŁ 1

ROLA PARLAMENTÓW KRAJOWYCH W ZAPEWNIANIU PRZEJRZYSTOŚCI I ZBLIŻANIU UE DO OBYWATELI

ROZDZIAŁ PIERWSZY 30. RAPORTU PÓŁROCZNEGO ma na celu podsumowanie poglądów Parlamentów narodowych na temat zapewnienia przejrzystości i zbliżenia Unii Europejskiej do obywateli europejskich.

W Sekcji A zbadano rolę Parlamentów narodowych w zapewnianiu przejrzystości i zbliżaniu UE do jej obywateli poprzez uwzględnienie opinii Parlamentów/Izb Parlamentarnych na temat najlepszych praktyk w ich wysiłkach na rzecz otwartości wobec obywateli.

Sekcja B koncentruje się na opiniach Parlamentów/Izb Parlamentarnych na temat pracy i wyników prac grupy zadaniowej ds. pomocniczości, proporcjonalności i „robienia mniej, ale efektywniej”, podsumowując ich opinie na temat współpracy i koordynacji na szczeblu europejskim i krajowym.

Sekcja A

Zaangażowanie Obywateli w Postępowanie Parlamentarne

i. Opinia Parlamentów/Izb Parlamentarnych w sprawie ich otwartości wobec obywateli

Na pytanie, w jaki sposób obywatele mogą śledzić posiedzenia plenarne w Parlamencie/Izbie Parlamentarnej, zdecydowana większość respondentów (34 z 39) odpowiedziała, że mogą w nich uczestniczyć osobiście, jak również śledzić je online. Bułgarskie *Narodno sabranie*, czeska *Poslanecká sněmovna* oraz polski *Senat* stwierdziły, że w ich Parlamencie/Izbie Parlamentarnej obywatele mogą śledzić posiedzenia plenarne jedynie online.

Wielu respondentów wskazało, że obywatele mogą oglądać posiedzenia plenarne w telewizji parlamentarnej (niemiecki *Bundestag*, włoski *Senato della Repubblica*, maltański *Kamra tad-Deputati*) lub w telewizji ogólnokrajowej (bułgarskie *Narodno sabranie*, cypryjski *Vouli ton Antiprosopon*, niemiecki *Bundestag*, irlandzkie *Houses of Oireachtas*, słoweński *Državni zbor*). Bułgarskie *Narodno sabranie* dodało ponadto, że ograniczona liczba obywateli może uczestniczyć w spotkaniach na zaproszenie posłów lub grup politycznych. Fińska *Eduskunta* odniosła się do cotygodniowej tury pytań w Parlamencie, która była transmitowana w telewizji publicznej.

Parlamente/Izby Parlamentu zostały również zapytane, w jaki sposób udostępniły publicznie dokumentację posiedzeń plenarnych. Zdecydowana większość respondentów odniosła się do pisemnych pełnych sprawozdań z obrad (36 z 39) oraz pełnych nagrań wideo i/lub audio, które były dostępne na stronie internetowej (34 z 39). Połowa respondentów (20 z 39) oferowała je za pośrednictwem kanałów mediów społecznościowych, podczas gdy 11 Parlamentów/Izb Parlamentarnych przedstawiło częściowe nagrania i streszczenia. Niemiecki *Bundestag* jako kolejne źródło informacji wymienił tygodnik „Das Parlament”, a niemiecki *Bundesrat* odniósł się do „BundesratKOMPAKT”, gdzie podawane są do publicznej wiadomości szczegółowe analizy niektórych tematów.

Zapytani o sposób, w jaki obywatele mogliby śledzić posiedzenia komisji, mniej niż połowa z 39 respondentów (15 Parlamentów/Izb Parlamentarnych) stwierdziła, że mogą uczestniczyć w nich osobiście, jak również śledzić je online. Dziewięciu respondentów podkreśliło, że mogą uczestniczyć w nich tylko osobiście, podczas gdy czterech respondentów stwierdziło, że mogą śledzić je tylko online.

Wielu respondentów wskazało, że zasadniczo posiedzenia komisji nie były otwarte dla publiczności w ich Parlamencie/Izbie Parlamentarnej, ale mimo to istniały liczne wyjątki od tej zasady (austriacki *Nationalrat* i *Bundesrat*, duński *Folketing*, estoński *Riigikogu*, fiński *Eduskunta*, niemiecki *Bundesrat*, włoski *Senato della Repubblica*, litewski *Sejm*, hiszpańskie *Kortezje Generalne*, szwedzki *Riksdag*). Ponadto zauważono również, że komisje mogą same decydować o organizacji posiedzeń publicznych lub wysyłaniu indywidualnych zaproszeń (bułgarskie *Narodno sabranie*, cypryjski *Vouli ton Antiprosopon*, estońskie *Riigikogu*, fińska *Eduskunta*, francuski *Sénat*, litewski *Seimas*, luksemburska *Chambre des Députés*, szwedzki *Riksdag*). Niemiecki *Bundestag*, irlandzki *Houses of the Oireachtas* i maltańska *Kamra tad-Deputati* dodały, że wiele posiedzeń komisji było transmitowanych w telewizji. Cypryjski *Vouli ton Antiprosopon* i hiszpańskie *Cortes Generales* odpowiedziały, że tylko akredytowani przedstawiciele mediów mogli osobiście uczestniczyć w spotkaniu w celu złożenia sprawozdania z obrad. Według austriackiego *Nationalratu* i *Bundesratu* jedynie posiedzenia głównej Komisji Spraw Unii Europejskiej *Nationalratu*, Stałej Podkomisji Spraw Unii Europejskiej *Nationalratu* i Komisji UE *Bundesratu* były otwarte dla publiczności. Szwedzki *Riksdag* odnotował, że posiedzenia Komisji Spraw Unii Europejskiej, które odbyły się przed posiedzeniami Rady Europejskiej, były otwarte dla publiczności. Według słoweńskiego *Državni sbor*, do udziału w dyskusji często zapraszani byli przedstawiciele instytucji, których praca była bezpośrednio związana z tematem dyskusji, jak również eksperci.

Oprócz możliwości uczestniczenia w spotkaniach, posiedzenia komisji były również udostępniane opinii publicznej w formie pisemnych pełnych sprawozdań z obrad, jak wskazało 22 z 39 respondentów. Siedemnaście Parlamentów/Izb Parlamentarnych wskazało na pełne nagrania wideo i/lub audio na stronie internetowej, podczas gdy 14 stwierdziło, że na swojej stronie internetowej oferują częściowe nagrania i streszczenia. Czternaście Parlamentów/Izb Parlamentarnych określiło kanały mediów społecznościowych jako możliwy sposób śledzenia posiedzeń komisji. Cypryjski *Vouli ton Antiprosopon* podkreślił, że protokoły posiedzeń komisji są uważane za poufne i dostępne publicznie dopiero po zatwierdzeniu przez przewodniczącego Izby Reprezentantów. Niemiecki *Bundestag* stwierdził, że pełne sprawozdanie z obrad wymaga uprzedniej decyzji odpowiedniej komisji. Niemiecki *Bundesrat* dodał, że dokumentacja posiedzeń jego komisji jest niejawną i niedostępną publicznie.

Parlamenty/Izby Parlamentu zapytano również o inne sposoby zaangażowania obywateli w działalność Parlamentów/Izb Parlamentarnych (konsultacje, pozyskiwanie tłumy, itp.):

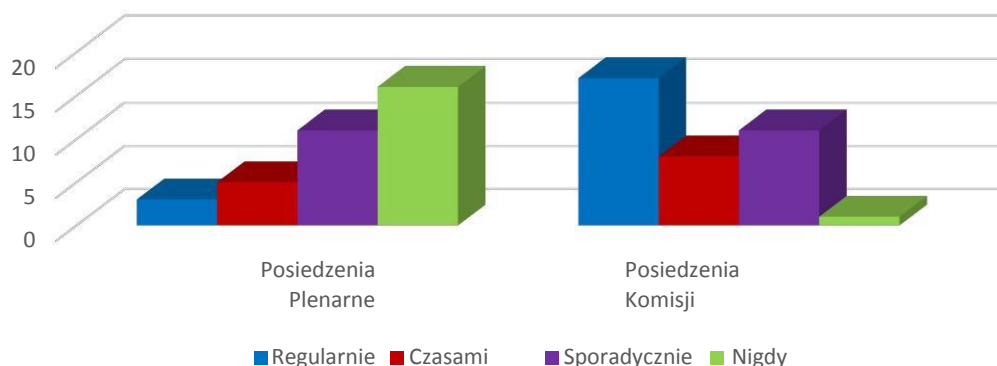
- Jedna trzecia respondentów (11 z 33) zadeklarowała, że regularnie organizowano konsultacje społeczne z ekspertami i ogółem społeczeństwa w celu zebrania konkretnych opinii.
- Austriacki *Nationalrat* i *Bundesrat* zaznaczyły, że obywatele mają możliwość wyrażenia opinii na temat wniosków legislacyjnych ministerstw na stronie internetowej Parlamentu. Inne sposoby zaangażowania obywateli polegały na crowdsourcingu, parlamentarnej inicjatywie obywatelskiej (podpisanej przez co najmniej 500 obywateli) oraz petycji parlamentarnej (do złożenia przez jednego posła do Parlamentu), którą obywatele mogliby poprzeć na stronie internetowej.
- Belgijska *Chambre des représentants* stwierdziła, że w niektórych przypadkach komisje wnioskowały o udział ekspertów lub przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego.
- Cypryjski *Vouli ton Antiprosopon*, holenderski *Eerste Kamer* i hiszpańskie *Cortes Generales* powiedzieli, że ich strony internetowe oferują możliwość publicznego komentowania prawodawstwa europejskiego, jak również możliwość kontaktu z delegatami.
- Czeska *Poslanecká sněmovna* odniosła się do faktu, że inicjatywa ustawodawcza może być prowadzona przez jednego zastępcę, co oznacza, że istnieje bezpośredni sposób, aby obywatele mogli przekazać swoje pomysły zastępcy.

- Irlandzkie *Houses of Oireachtas* odniosły się do sprawozdań Zgromadzenia Obywatelskiego, które były rozpatrywane przez Parlament i jego komisje. Ponadto w ostatnich latach odbyły się wydarzenia publiczne, podczas których skupiono się na zaangażowaniu zainteresowanych stron.
- Łotewska *Saeima* odpowiedziała, że organizacje pozarządowe odegrały ważną rolę w pracach parlamentarnych poprzez ocenę inicjatyw legislacyjnych.
- Litewski *Seimas* wskazał również na udział społeczeństwa obywatelskiego w procesie legislacyjnym (np. zgłaszanie uwag, wniosków i komentarzy przez uwierzytelnionych użytkowników oraz ocena aktów prawnych przez użytkowników Internetu). Upoważnieni użytkownicy mieli również możliwość klasyfikowania projektów aktów prawnych, pisanie komentarzy i składania wniosków dotyczących poszczególnych aktów prawnych.
- Luksemburska *Chambre des Députés* jako kolejne sposoby zaangażowania obywateli wymieniła kanały mediów społecznościowych, na których publikowane były streszczenia spotkań, oraz petycje, które były przedmiotem debaty w ramach posiedzenia publicznego po otrzymaniu 4500 podpisów.
- Hiszpańskie *Cortes Generales* oświadczyły, że obywatele mogą również kontaktować się z Biurem Obsługi Obywateli, specjalną jednostką *Cortes Generales* zajmującą się wnioskami o informacje od instytucji, organizacji i ogółu społeczeństwa.
- Brytyjska *Izba Lordów (House of Lords)* stwierdziła, że jej komisje często przeprowadzały szczegółowe badania zapraszając zainteresowane strony z sektora publicznego i prywatnego, a także organizacje społeczeństwa obywatelskiego i osoby prywatne do przedstawienia swoich poglądów.
- Parlament Europejski wskazał konferencje wysokiego szczebla z udziałem europejskich zainteresowanych stron, kwartalne zleczone badania Eurobarometru w celu pomiaru zadowolenia obywateli, jak również biura łącznikowe PE we wszystkich 28 państwach członkowskich, aby informować obywateli i nawiązywać z nimi kontakty.
- Kilku respondentów odniosło się do ram ustanowionych dla petycji (holenderski *Eerste Kamer*, holenderski *Tweede Kamer*, estoński *Riigikogu*, włoski *Senato della Repubblica*, polski *Senat*, portugalski *Assembleia da República*, brytyjski *House of Commons*), jak również do petycji elektronicznych (niemiecki *Bundestag*, litewski *Seimas*, brytyjski *House of Commons*).
- Wielu respondentów odniosło się do ośrodków dla zwiedzających (duński *Folketing*, Parlament Europejski), dni otwartych drzwi (holenderski *Tweede Kamer*, estoński *Riigikogu*, niemiecki *Bundestag*), seminariów (czeska *Poslanecká sněmovna*, holenderski *Tweede Kamer*), wydarzeń publicznych (cypryjski *Vouli ton Antiprosopon*, holenderski *Tweede Kamer*, łotewski *Tweede Kamer*), a także wydarzeń skierowanych do studentów i młodzieży (duński *Folketing*, niemiecki *Bundestag*, łotewski *Saeima*, Parlament Europejski).

Parlamente/Izby Parlamentu zostały następnie zapytane, w jaki sposób i jak często organizacje społeczeństwa obywatelskiego uczestniczyły w posiedzeniach plenarnych lub posiedzeniach komisji. Jeśli chodzi o posiedzenia plenarne, prawie połowa respondentów (16 z 36) stwierdziła, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego nigdy w nich nie uczestniczyły. Dwanaście Parlamentów/Izb wskazało, że społeczeństwo obywatelskie brało udział w posiedzeniach od czasu do czasu, pięć stwierdziło, że czasami tak było, a trzy zauważyły, że społeczeństwo obywatelskie regularnie uczestniczyło w posiedzeniach plenarnych. Natomiast w odniesieniu do posiedzeń komisji 18 z 38 respondentów stwierdziło, że organizacja społeczeństwa obywatelskiego regularnie brała udział w posiedzeniach komisji, osiem odnotowało, że czasami uczestniczyli, a jedenastu respondentów powiedziało, że robili to od czasu do

czasu. Tylko jeden Parlament/Izba Parlamentu poinformował, że społeczeństwo obywatelskie nigdy nie uczestniczyło w posiedzeniach komisji.

Jak i jak często organizacje społeczeństwa obywatelskiego uczestniczą w posiedzeniach plenarnych czy posiedzeniach komisji?

Fińska *Eduskunta* dodała, że podczas gdy posiedzenia plenarne są otwarte tylko dla posłów i ministrów, komisje mogą zapraszać organizacje społeczeństwa obywatelskiego do wyrażenia swoich poglądów, głównie za zamkniętymi drzwiami. Belgijski *Sénat* zauważył, że eksperci mogą być zapraszani na posiedzenia komisji oraz aktywnie uczestniczyć w debacie. Niemiecki *Bundestag* wyjaśnił, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego mogą śledzić publiczne posiedzenia plenarne, natomiast w niepublicznych posiedzeniach komisji mogą uczestniczyć tylko na zaproszenie swoich członków. Brytyjski *House of Lords* stwierdził, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego nie uczestniczyły w działaniach plenarnych, ale wielu członków było z nimi powiązanych i mogło zabierać głos w istotnych kwestiach. Duński *Folketing* i irlandzki *Houses of the Oireachtas* zwróciły uwagę, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego mogą uczestniczyć w posiedzeniach plenarnych w Galerii Publicznej, ale ich praca ma kluczowe znaczenie dla pracy wykonywanej w komisjach. Chorwacki *Hrvatski sabor* odniósł się do tak zwanego "członka mianowanego", który był przedstawicielem organizacji pozarządowych, mianowanego przez Parlament i miał wszystkie prawa i obowiązki członka komisji, z wyjątkiem prawa do głosowania.

Zapytani, czy toczyła się debata na temat sposobów wzmocnienia przejrzystości w poszczególnych Parlamentach/Izbach Parlamentów, dwie trzecie respondentów (26 z 39) odpowiedziało twierdząco, podczas gdy jedenastu odpowiedziało negatywnie, a czeska *Poslanecká sněmovna* wskazała, że nie debatowała jeszcze nad tym zagadnieniem, ale zamierza to uczynić. Holenderski *Tweede Kamer* podkreślił, że temat przejrzystości jest jednym z głównych punktów w "strategii korporacyjnej" Izby. Estoński *Riigikogu*, fińska *Eduskunta*, niemiecki *Bundestag* i luksemburska *Chambre des Députés* oświadczyły, że zachęcały komisje do organizowania posiedzeń publicznych. Niemiecki *Bundesrat* odniósł się do dyskusji mających na celu wzmocnienie przejrzystości procedury głosowania. Wielu respondentów zauważyło, że podejście przyjęte przez ich Parlamente/Izby Parlamentów polegało na publikacji większej liczby filmów wideo na stronie internetowej (belgijska *Chambre des représentants*, cypryjski *Vouli ton Antiprosopon*, holenderska *Eerste Kamer*, włoska *Camera dei deputati*, portugalskie *Assembleia da República*, szwedzki *Riksdag*) oraz poprawie i poszerzeniu zakresu wykorzystania technologii informacyjnych (chorwacki *Hrvatski sabor*, francuski *Sénat*, węgierski *Országgyűlés*, luksemburska *Chambre des Députés*, hiszpańskie *Cortes Generales*, brytyjski *House of Lords*). Duński *Folketing* dodał, że toczyła się dyskusja na temat rejestru lobbystów, a także obowiązkowej publikacji osobistych i ekonomicznych interesów posłów. Parlament Europejski odniósł się do rejestru na rzecz przejrzystości, który był prowadzony wspólnie z Komisją Europejską. Stwierdził również, że trwają obecnie negocjacje w sprawie międzyinstytucjonalnego porozumienia ustanawiającego obowiązkowy

rejestr obejmujący Parlament Europejski, Radę i Komisję.

ii. **Opinia Parlamentów/Izb Parlamentarnych w sprawie ich zaangażowania na szczeblu lokalnym, krajowym i europejskim**

Na pytanie, czy w kalendarzu Parlamentu/Izby Parlamentu jest określony czas zarezerwowany na wizyty w okręgach wyborczych, dziewięć Parlamentów/Izb Parlamentu stwierdziło, że mają więcej niż pięć dni miesięcznie zarezerwowanych na wizyty, podczas gdy 13 stwierdziło, że wyznaczyło mniej niż pięć dni. Blisko połowa respondentów (17 na 38) odpowiedziała negatywnie.

Cypryjski *Vouli ton Antiprosopon* stwierdził, że nie zarezerwował czasu na wizyty w okręgach wyborczych, ponieważ większość posłów pracowała i mieszkała tam. Czeski *Senat* dodał, że nie ma oficjalnego programu, ale ogólnie poniedziałki są zarezerwowane na prace w danym okręgu wyborczym. Parlament Europejski odniósł się do "zielonych tygodni" w swoim kalendarzu roboczym.

31 z 39 Parlamentów/Izb Parlamentów uczestniczących w badaniu brało udział w programie edukacji na rzecz demokracji, podczas gdy pozostałe osiem nie uczestniczyło w programie.

Wszystkie uczestniczące Parlamente/Izby Parlamentów oświadczyły, że oferują studentom i młodzieży wiele zajęć w formie parlamentów młodzieżowych (belgijski *Sénat*, cypryjski *Vouli ton Antiprosopon*, fiński *Eduskunta*, francuski *Assemblée nationale*, Francuski *Sénat*, niemiecki *Bundesrat*, łotewski *Saeima*, luksemburska *Chambre des Députés*, maltańska *Kamra tad-Deputati*, portugalska *Assembleia da República*, słoweńska *Državni svet*), wizyty w Parlamencie/Izbie Parlamentu lub poszczególnych posłów (belgijski *Sénat*, Włoski *Senato della Repubblica*, maltański *Kamra tad-Deputati*, polski *Sejm*, brytyjski *House of Lords*), programy edukacyjne (holenderski *Eerste Kamer*, holenderski *Tweede Kamer*, litewski *Seimas*, polski *Sejm*, słoweński *Državni svet*), warsztaty edukacyjne i demokratyczne (austriacki *Nationalrat* i *Bundesrat*, irlandzki *Houses of Oireachtas*, szwedzki *Riksdag*), wywiady wideo w klasach szkolnych, stypendia parlamentarne, a także programy wymian młodzieżowych (niemiecki *Bundestag*).

Fińska *Eduskunta* odniosła się również do swojego centrum dla zwiedzających, w którym odbywały się różne imprezy edukacyjne. Irlandzki *Houses of Oireachtas* i brytyjski *House of Lords* zadeklarowały, że oferują bezpłatne materiały dydaktyczne w swoich usługach edukacyjnych. Niemiecki *Bundesrat* i litewski *Seimas* odniosły się do swoich publicznych wycieczek z przewodnikiem i symulacji. Wspomniano również programy dla imigrantów (belgijska *Chambre des représentants*), programy dla osób głosujących po raz pierwszy (chorwacki *Hrvatski sabor*), parlament dla osób starszych (cypryjski *Vouli ton Antiprosopon*) oraz Forum Warsztatów Demokracji dla praktykantów (austriacki *Nationalrat* i *Bundesrat*). Parlament Europejski zwrócił również uwagę na program "Powrót do szkoły", w ramach którego urzędnicy państwowi wracali do swoich szkół, aby dzielić się swoimi doświadczeniami zawodowymi, a także na Parlamentarium w Brukseli.

Na pytanie, czy ich Parlament/Izba Parlamentu brała udział w działaniach informacyjnych lub uświadamiających związanych z krajowymi wyborami parlamentarnymi, 12 z 39 respondentów wskazało, że tak, podczas gdy 27 odpowiedziało, że nie.

Holenderski *Eerste Kamer*, szwedzki *Riksdag* i brytyjski *House of Commons* zauważyły, że szczegółowe informacje na temat sposobu głosowania i wyborów w większości można znaleźć na stronie internetowej Parlamentu/Izby Parlamentu.

Wielu respondentów odniosło się do specjalnych wydarzeń, dyskusji, wycieczek i prezentacji w celu przyciągnięcia publiczności i zmotywowania jej do głosowania (chorwacki *Hrvatski sabor*, czeska *Poslanecká sněmovna*, duński *Folketing*, holenderski *Tweede Kamer*, litewski *Seimas*), jak również do specjalnych seminariów dla dziennikarzy (francuski *Sénat*, włoski *Senato della Repubblica*). Niemiecki *Bundestag* dodał, że jego Komisja Spraw UE regularnie śledzi kalendarz wyborczy w Europie i poza jej granicami i poszukuje dodatkowych sprawozdań. Polski *Sejm* stwierdził, że studenci i uczniowie byli uczeni ogólnie o wyborach parlamentarnych w ramach wykładów na temat *Sejmu*.

Zapytano również Parlamente/Izby Parlamentarne, czy zaplanowały specjalne inicjatywy związane z wyborami europejskimi w 2019 r. Większość respondentów (27 z 39) odpowiedziała negatywnie. Spośród Parlamentów/Izb Parlamentów, które zamierzały podjąć specjalne inicjatywy, cztery planowały podjęcie własnych inicjatyw, dwa planowały wspólne inicjatywy z Biurem Parlamentu Europejskiego lub przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w swoim kraju, a jeden planował wspólną inicjatywę z krajowymi organami wyborczymi. Bułgarskie *Narodno sabranie* i Parlament Europejski wskazały, że będą realizować wszystkie trzy inicjatywy.

Austriacki *Nationalrat* i *Bundesrat*, czeski *Senát*, niemiecki *Bundestag* i maltański *Kamra tad-Deputati* wskazali, że nie zaplanowano jeszcze żadnych specjalnych inicjatyw. Portugalskie *Assembleia da República* dodało, że jego Komisja do Spraw Europejskich pracuje nad zorganizowaniem wraz ze społeczeństwem obywatelskim wydarzenia dotyczącego wyborów. Słowacka *Národná rada* oświadczyła, że istnieje wniosek legislacyjny, którego celem jest podniesienie poziomu uczestnictwa w wyborach europejskich, a także inicjatywa Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Europejskich. Niemiecki *Bundesrat* powiedział, że konferencja członków rządów *krajów związkowych* inicjuje kampanie mające na celu podniesienie świadomości i zmobilizowanie ludzi do głosowania. Parlament Europejski stwierdził, że w związku z wyborami w 2019 r. prowadził szeroko zakrojone działania komunikacyjne, obejmujące działania zarówno na szczeblu centralnym, jak i lokalnym, umożliwiające informowanie obywateli i angażowanie ich do udziału w wyborach, a także zaangażowanie mediów.

Sekcja B

Grupa zadaniowa ds. pomocniczości, proporcjonalności i „robienia mniej, ale efektywniej”

i. Dyskusja Parlamentów/Izb Parlamentarnych na temat pracy grupy zadaniowej

Zapytani, czy omówili sprawozdanie opracowane przez grupę zadaniową w lipcu 2018 r., 11 z 39 Parlamentów/Izb Parlamentów udzieliło pozytywnej odpowiedzi, precyzując, że przeanalizowali je na posiedzeniach komisji. Francuskie *Assemblée nationale* wskazało, że nie omówiło samego raportu, ale raczej skład i działania grupy zadaniowej. Niemiecki *Bundesrat* ponownie wyraził ubolewanie, że Parlament Europejski nie uczestniczył w pracach grupy zadaniowej, a także wyraził krytykę dotyczącą składu grupy zadaniowej.

Jeden Parlament/Izba Parlamentu podjął debatę na posiedzeniu plenarnym (włoski *Senato della Repubblica*), a cztery omówiły opracowanie w innych formatach, na przykład w ramach grup politycznych lub podczas posiedzeń międzyparlamentarnych, takich jak grupa robocza COSAC (belgijski *Sénat*, niemiecki *Bundestag*).

Estońskie *Riigikogu* i bułgarskie *Narodno sabranie* zaznaczyły, że omówiły pracę grupy zadaniowej, ponieważ ich przedstawiciele byli jej częścią i w związku z tym wyraziły swoje poparcie dla sprawozdania końcowego.

Ponad połowa respondentów wskazała, że do tej pory nie omówiła raportu końcowego, ale 14 z nich stwierdziło, że zamierzają to zrobić w przyszłości.

Przypominając swoje sugestie z marca 2018 r. dotyczące tego, co powinno być zostać uwzględnione w sprawozdaniu grupy zadaniowej (tj. przedłużenie ośmioletniego terminu na kontrolę zasady pomocniczości; uwzględnienie proporcjonalności i podstawy prawnej wniosków legislacyjnych; ulepszona ocena skutków itp.), holenderski *Eerste Kamer* przyznał, że kilkoma z tych kwestii zajęła się grupa zadaniowa, która została uznana za dobrą podstawę do dalszych dyskusji, która to opinia odbiła się echem w bułgarskim *Narodno sabranie*.

Parlamenty/Izby Parlamentu zostały również zapytane, czy ich zdaniem prace grupy zadaniowej powinny być kontynuowane w przyszłości. Większość udzieliła pozytywnej odpowiedzi, przy czym 22 z nich stwierdziło, że Komisja powinna regularnie wymieniać poglądy z członkami krajowych i regionalnych Parlamentów/Izb Parlamentów. Trzech respondentów wyraziło wyraźną preferencję dla włączenia Parlamentu Europejskiego do dyskusji, a dwa Parlamente/Izby Parlamentu wezwały do ustanowienia stałego formatu w celu zajęcia się tym tematem. Ośmiu respondentów stwierdziło, że istnieje już wystarczająco dużo formatów, w których można by omawiać te kwestie.

Następnie zwrócono się do Parlamentów/Izb Parlamentu z pytaniem, w jaki sposób można poprawić koordynację w zakresie kontroli zasady pomocniczości. Wśród respondentów wyraźnie preferowano wykorzystanie istniejących sieci przedstawicieli krajowych w Brukseli i korespondentów IPEX w stolicach (odpowiednio 19 i 18 na korzyść każdej opcji). Inni zaproponowali zbadanie dalszych możliwości w ramach COSAC, takich jak utworzenie stałej grupy roboczej COSAC (pięciu respondentów) lub włączenie stałego tematu do porządku obrad każdego posiedzenia plenarnego COSAC (10 respondentów).

Słowacka *Národná rada* zasugerowała, że w przypadku osiągnięcia progu "żółtej kartki" należy go włączyć do agendy COSAC, przy czym odpowiedzialny członek Komisji Europejskiej powinien zostać poproszony o przedstawienie stanowiska Komisji przed parlamentarzystami krajowymi.

Holenderski *Eerste Kamer* i *Tweede Kamer* odniosły się do swojej corocznej praktyki sporządzania priorytetowego wykazu wniosków na podstawie programu prac Komisji, który jest następnie udostępniany do IPEX. Biorąc pod uwagę, że kilka innych Parlamentów/Izb Parlamentu również stosuje to podejście, można by opracować i opublikować wspólny dokument w IPEX oraz zorganizować spotkania międzyparlamentarne ad hoc, ewentualnie z udziałem Parlamentu Europejskiego i COSAC, w oparciu o wymienione w nim priorytety.

Francuski *Sénat* wezwał do opracowania wspólnego oświadczenia w ramach COSAC, w którym zwrócono się do Komisji Europejskiej o przestrzeganie niższego progu uzasadnionych opinii niż próg określony w protokole 2 do TFUE, jak również o ponowne składanie wniosków ustawodawczych, w przypadku gdy zostały one znacząco zmienione w trakcie procedury współprawodawczej. Francuski *Sénat* podkreślił, że ten rodzaj "nieformalnej procedury" nie jest nowy i może w rzeczywistości zapowiadać przyszłe formalne zmiany w praktyce. Francuskie *Assemblée nationale* wezwało do ustanowienia procedury inicjatywy ustawodawczej umożliwiającej Parlamentom/Izbom składanie wniosków ustawodawczych oraz zobowiązującej Komisję do przedstawienia uzasadnionych powodów w przypadku, gdy nie przedstawi ona odpowiedniego wniosku ustawodawczego.

Niemiecki *Bundesrat* wezwał z jednej strony do usprawnienia procedur wewnętrznych w Parlamentach/Izbach, a z drugiej strony do ulepszenia ocen skutków przeprowadzanych przez Komisję.

Bułgarskie *Narodno sabranie* zasugerowało, że stała grupa robocza mogłaby dogłębnie przedyskutować obecne ustalenia i przedstawić propozycje ulepszeń. Jednocześnie Parlamente/Izby powinny rutynowo wymieniać się informacjami na temat dokumentacji.

Fiński *Eduskunta* nie widział potrzeby dodatkowej koordynacji, a brytyjski *House of Lords* wolał nie wyrażać opinii w tej sprawie, ponieważ Zjednoczone Królestwo opuszczało Unię Europejską.

ii. Zaangażowanie parlamentów regionalnych w sprawy UE

Respondentów pytano również, czy w ich krajach istnieją Parlamente regionalne posiadające kompetencje ustawodawcze. Większość (24 Parlamente/Izby z 38) odpowiedziało negatywnie. Czternastu respondentów udzieliło dalszych informacji w tej sprawie.

Fiński *Eduskunta* zwrócił uwagę, że Wyspy Alandzkie są autonomiczną prowincją, posiadającą wszechstronną autonomię i znaczne uprawnienia legislacyjne. Rząd Wysp Alandzkich musi zostać powiadomiony o wszystkich sprawach na poziomie UE, jeżeli wchodzą one w zakres jego kompetencji lub mogą w inny sposób mieć szczególne znaczenie dla prowincji. Ma również prawo uczestniczyć w przygotowywaniu takich spraw w ramach rządu fińskiego, w razie potrzeby po konsultacji ze Zgromadzeniem Prowincji (*Ålands lagting*).

Jeżeli nie jest możliwe uzgodnienie stanowisk prowincji i państwa w danej sprawie, rząd Wysp Alandzkich może wystąpić z wnioskiem o podanie do wiadomości rozbieżnego stanowiska prowincji Åland w momencie przedstawienia stanowiska Finlandii w instytucjach UE. Ponadto rząd Wysp Alandzkich ma możliwość uczestniczenia, na wniosek, w pracach fińskiej delegacji w Radzie i jej grupach roboczych. Specjalny doradca rządu Wysp Alandzkich przy Stałym Przedstawicielstwie Finlandii przy UE w Brukseli śledzi sprawy ważne dla Wysp Alandzkich. Poseł do parlamentu fińskiego reprezentujący wyspę Åland ma również prawo uczestniczyć w posiedzeniach wielkiego komitetu i przedstawiać tam swoje opinie.

Po przyjęciu aktu prawnego na poziomie UE prowincja musi wdrożyć ten środek i zapewnić zgodność swojego ustawodawstwa z prawodawstwem UE.

Brytyjski *House of Lords* stwierdził, że zdecentralizowane administracje i parlamente w Szkocji, Walii i Irlandii Północnej mają różne poziomy kompetencji legislacyjnych w poszczególnych obszarach polityki. Walijskie Zgromadzenie i Szkocki Parlament mają komisje odpowiedzialne za kontrolę spraw UE. Rozliczają one swoje rządy regionalne, analizując oficjalne dokumenty i zapraszając właściwych ministrów i urzędników do stawienia się przed nimi w celu udzielenia odpowiedzi na pytania. Zgromadzenie Irlandii Północnej jest obecnie zawieszona i nie jest obecnie zaangażowana w sprawy UE.

Belgia posiada siedem regionalnych organów legislacyjnych: parlamente flamandzki, waloński i brukselski, parlament wspólnoty francuskiej, parlament wspólnoty niemieckojęzycznej, Komisję Wspólnoty Francuskiej i Komisję Wspólnoty Europejskiej. Zainteresowane parlamente są autonomicznie zaangażowane w proces decyzyjny w *stosunku do* podmiotów, które wchodzą (wyłącznie lub częściowo) w zakres ich kompetencji. Każdy parlament ma swoje własne procedury.

W dniu 29 marca 2017 r. podpisano porozumienie o współpracy między wyżej wymienionymi parlamentami, dwiema komisjami wspólnotowymi i Parlamentem Federalnym (Belgijska *Chambre des représentants* i belgijski *Sénat*) - łącznie dziewięć zgromadzeń. Porozumienie reguluje kontrolę parlamentarną pomocniczości w Belgii: wszystkie dziewięć zgromadzeń może w terminie ośmiu tygodni przyjąć uzasadnioną opinię w sprawie zgodności z zasadą pomocniczości wniosku ustawodawczego UE wchodzącego w zakres ich kompetencji. Pozostałe zgromadzenia powinny zostać poinformowane o niniejszej opinii przed upływem ośmiu tygodni. W zależności od liczby zgromadzeń opiniujących i kompetencji, oddawany jest jeden z dwóch głosów. W przedostatni dzień roboczy okresu ośmiu tygodni Sekretariat Konferencji Przewodniczących dziewięciu belgijskich

zgromadzeń informuje przewodniczących Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji Europejskiej o uzasadnionych opiniach i liczbie oddanych głosów.

W Portugalii zgromadzenia ustawodawcze regionów autonomicznych uczestniczą w kontroli inicjatyw UE i mogą wydawać opinie w ramach dialogu politycznego lub na temat zasady pomocniczości, jeżeli dotyczą ich omawiane inicjatywy. Opinia musi zostać przesłana do Komisji Spraw Europejskich portugalskiego *Assembleia da República*, po czym zostanie uwzględniona w jego ostatecznej opinii. Podobnie zgromadzenia ustawodawcze regionów autonomicznych biorą udział w posiedzeniu publicznym w sprawie programu prac Komisji Europejskiej, zorganizowanym przez Komitet do Spraw Europejskich, jak również w jego kontroli.

Zgodnie z austriackim federalnym prawem konstytucyjnym Rada Federalna ma obowiązek niezwłocznego informowania parlamentów krajowych o wszystkich projektach aktów ustawodawczych UE i umożliwienia im przedstawienia uwag. Wydając uzasadnioną opinię, Rada Federalna musi uwzględnić uwagi parlamentów krajowych i poinformować je o swojej decyzji.

Parlamenty krajów związkowych Niemiec (*Landtag*) mogą przedstawiać swoje stanowisko za pośrednictwem rządów *krajów związkowych (landów)*, a czasem bezpośrednio instytucjom europejskim. Jeżeli sprawy należą do wyłącznej kompetencji państw federalnych lub mają wpływ na ich istotne interesy, rząd niemiecki musi zasięgnąć opinii przedstawicieli rządów federalnych lub - w niektórych sprawach

- powierzyć im negocjacje. Ponadto, rządy federalne biorą udział w sprawach UE za pośrednictwem niemieckiego *Bundesratu*.

Holenderskie władze regionalne (gminy i prowincje) są zaangażowane w przygotowanie każdego uzasadnienia rządu (zwanego "BNC-fiche"), które jest przygotowywane w związku z nowymi wnioskami UE i przesyłane do Parlamentu.

Zgodnie z artykułem 117 Konstytucji Włoskiej, Regiony posiadają uprawnienia ustawodawcze we wszystkich dziedzinach, które nie są wyraźnie przypisane ustawodawstwu państwowemu. Regiony i autonomiczne prowincje Trento i Bolzano biorą udział w przygotowawczym procesie decyzyjnym dotyczącym aktów prawnych UE w dziedzinach wchodzących w zakres ich kompetencji.

„Ogólne przepisy dotyczące udziału Włoch w opracowywaniu i wdrażaniu prawodawstwa i polityki UE”¹ stanowią, że Regiony i Prowincje posiadające status autonomiczny, w ramach swoich kompetencji, mogą przekazywać rządowi uwagi dotyczące projektów aktów prawnych UE.

W odniesieniu do kontroli zgodności z zasadą pomocniczości projektów aktów ustawodawczych UE zgromadzenia regionalne mogą przekazywać swoje uwagi na temat pomocniczości do Izb Parlamentu.

W dokumentach przekazywanych przez Izby Parlamentu instytucjom UE w ramach tzw. dialogu politycznego, Izby powinny uwzględniać wszelkie uwagi i propozycje rządów regionów i autonomicznych prowincji oraz ich zgromadzeń i rad.

Ponadto, rezolucja Komisji ds. UE z dnia 24 września 2014 r. ustanowiła coroczną sesję między Komisją a Konferencją Przewodniczących Zgromadzeń Regionalnych na tematy będące przedmiotem wspólnego zainteresowania, rozpoczynając od wspólnego rozważenia rocznego programu działalności legislacyjnej i prac Komisji.

Francuska konstytucja uznaje pewne ważne kompetencje dla departamentów i regionów zamorskich, jak również dla francuskich terytoriów zamorskich. Na mocy art. 73 i 74 Konstytucji,

¹ Ustawa nr 234/2012.

mogą one w rzeczywistości dostosować lub zmienić prawo, ale tylko w sposób ramowy. Konstytucja nie przewiduje jednak, aby społeczności te były bezpośrednio zaangażowane w proces podejmowania decyzji w sprawach europejskich.

Hiszpańskie parlamenty regionalne posiadające kompetencje ustawodawcze są w pełni zaangażowane w kontrolę zgodności projektów aktów prawnych UE z zasadą pomocniczości. Z chwilą otrzymania inicjatywy ustawodawczej UE przez hiszpańskie *Cortes Generales*, inicjatywa ta ma zostać przesłana do parlamentów regionalnych, które mają cztery tygodnie na odesłanie opinii.² W przypadku ostatecznego zatwierdzenia uzasadnionej opinii *Cortes Generales*, powinna ona zawierać listę opinii wysłaną przez regionalne Parlamente.

iii. Możliwości poprawy stosowania zasady pomocniczości

Parlamenty/Izby poproszono również o odpowiedź na pytanie, czy po opublikowaniu sprawozdania grupy zadaniowej istnieją obszary polityki, w których z biegiem czasu proces decyzyjny i/lub wdrażanie mogłyby zostać przekazane w całości lub w części lub ostatecznie z powrotem do państw członkowskich. Zdecydowana większość (32 respondentów) wołała nie wyrażać opinii. Trzech respondentów odpowiedziało negatywnie, a dwóch było zdania, że takie obszary istnieją. W kontekście negocjacji w sprawie kolejnych wieloletnich ram finansowych (WRF) fińska *Eduskunta* znalazła pewne możliwe obszary relokacji obowiązków, takie jak te związane ze zwiększeniem stopnia krajowego współfinansowania płatności w ramach Polityki Spójności i instrumentu "Łącząc Europę". Niemiecki *Bundesrat* zwrócił uwagę, że choć nie ma formalnego stanowiska w tej sprawie, to takie obszary polityki można zidentyfikować w przyjętych przez niego uzasadnionych opiniach, gdyż często zawierały one krytykę podziału kompetencji i proporcjonalności prawodawstwa UE. W przeszłości dziedziny te obejmowały: bezpieczeństwo wewnętrzne i ściganie przestępstw; rynek pracy i polityka społeczna; edukacja, badania i kultura; polityka energetyczna; mobilność. Niemiecki *Bundesrat* podkreślił jednak, że nie zwrócił się o ponowne przekazanie kompetencji w tych dziedzinach, ale po prostu zakwestionował potrzebę gęstości regulacyjnej.

Francuski *Sénat* podkreślił, że opowiada się raczej za bardziej pragmatycznym podejściem, niż za określeniem z góry, w których obszarach Unia Europejska nie powinna interweniować. Prawodawstwo UE musi wykazywać rzeczywistą wartość dodaną, powinno być zrozumiałe i nie powinno powodować dodatkowych obciążeń administracyjnych. Francuski *Sénat* zauważył, że prawo UE ewoluowało w ostatnich latach, a coraz więcej przepisów daje możliwość, że krajowe środki adaptacyjne i dyrektywy stają się normatywne. Dlatego też wezwała Komisję Europejską do powrotu do ducha traktatów przed omówieniem możliwych obszarów redelegacji.

Na koniec zapytano parlamenty/izby parlamentarne, czy popierają ideę wspólnej siatki ocen zawartej w sprawozdaniu końcowym grupy zadaniowej. Większość (26 z 38) nie wyraziła preferencji, natomiast dziewięciu respondentów uznało proponowaną siatkę ocen za odpowiednią. Kilka Parlamentów/Izb Parlamentarnych zwróciło uwagę, że temat ten nie był jeszcze formalnie omawiany lub jest obecnie analizowany (czeski *Senát*, niemiecki *Bundestag*, irlandzkie *Houses of the Oireachtas* i rumuńska *Camera Deputaților*). Niektórzy uznali siatkę ocen za dobry punkt wyjścia lub za ogólne wytyczne, które powinny pozostać otwarte na poprawę (niemiecki *Bundesrat*, łotewski *Saeima*, maltański *Kamra tad-Deputati*). Holenderski *Eerste Kamer* oświadczył, że nie opowiada się za wiążącym modelem, ponieważ może to nie pozostawić parlamentom narodowym wystarczającej przestrzeni na polityczną ocenę zasad pomocniczości i proporcjonalności.

² Zob. Act 8/1994. Artykuł 6.

ROZDZIAŁ 2

POLITYKA KLIMATYCZNA I UNIA ENERGETYCZNA

DRUGI ROZDZIAŁ 30. RAPOTU PÓŁROCZNEGO analizuje stanowisko parlamentów narodowych w sprawie polityki klimatycznej i unii energetycznej.

W sekcji A omówiono prace wykonane przez Parlamente/Izby Parlamentarne w zakresie polityki klimatycznej i unii energetycznej, jak również ocenę obecnej sytuacji.

Sekcja B koncentruje się na dyskusji w Parlamentach/Izbach Parlamentarnych na temat pakietu klimatyczno-energetycznego Unii Europejskiej do roku 2030, w tym na jego wdrażaniu, jak również na drodze ku przyszłości.

Sekcja A

Stan Obecny

Trzydzieści jeden Parlamentów/Izb Parlamentarnych z 39 posiadało komisję ds. środowiska i energii, podczas gdy pięć Parlamentów/Izb Parlamentarnych miało tylko komisję ds. środowiska. Zapytani o częstotliwość posiedzeń właściwej komisji 36 z 38 respondentów odpowiedziało, że ich komisja (komisje) spotykały się ponad sześć razy w roku, podczas gdy dwóch respondentów podało, że ich komisja (komisje) spotykały się do sześciu razy w roku.

W odpowiedzi na pytanie o wskazanie głównych tematów środowiskowych lub energetycznych, które były przedmiotem debaty w Parlamencie/Izbie Parlamentarnej w ciągu ostatniego roku, większość respondentów wskazała następujące tematy: pakiet klimatyczny, pakiet dotyczący czystej energii, gospodarka cyrkularna, czysta energia dla transportu oraz krajowa polityka ochrony środowiska i energii.

Pakiet klimatyczny był przedmiotem debaty w siedmiu Parlamentach/Izbach Parlamentarnych: estońskim *Riigikogu* (ochrona lasów i leśnictwo); niemieckim *Bundestagu* (poprawa skuteczności Europejskiego Systemu Handlu Emisjami); łotewskim *Saeima*; rumuńskiej *Camera Deputaților*; rumuńskim *Senat*; hiszpańskim *Cortes Generales*; oraz w Parlamencie Europejskim (system handlu uprawnieniami do emisji, rozporządzenie w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego, zagospodarowywanie gruntów, zmiany sposobu użytkowania gruntów i leśnictwo).

Następujące 22 Parlamente/Izby Parlamentarne wskazały jako temat debaty pakiet dotyczący czystej energii: chorwacki *Hrvatski sabor*; cypryjski *Vouli ton Antiprosopon*; czeska *Poslanecká sněmovna*; czeski *Senát*; holenderski *Tweede Kamer*; estoński *Riigikogu*; fińska *Eduskunta*; francuski *Assemblée nationale*; francuski *Sénat*; niemiecki *Bundestag*; grecki *Vouli ton Ellinon*; węgierski *Országgyűlés*; włoska *Camera dei deputati*; włoski *Senato della Repubblica*; łotewska *Saeima*; luksemburski *Chambre des Députés*; polski *Sejm*; portugalska *Assembleia da República*; rumuńska *Camera Deputaților*; rumuński *Senat*; słowacka *Národná rada*; oraz Parlament Europejski.

Tematem zainteresowania była również gospodarka cyrkularna, która następnie była przedmiotem debaty w komisjach 12 Parlamentów/Izb Parlamentarnych: cypryjski *Vouli ton Antiprosopon*; czeska *Poslanecká sněmovna*; czeski *Senát*; holenderski *Eerste Kamer*; fińska *Eduskunta*; włoska *Camera dei deputati*; włoski *Senato della Repubblica*; łotewska *Saeima*; rumuńska *Camera Deputaților*; rumuński *Senat*; słoweński *Državni svet*; oraz słoweński *Državni zbor*.

Różne tematy, które mogą być zgrupowane w ramach pakietu Czysta energia dla transportu, były omawiane w ośmiu Parlamentach/Izbach.

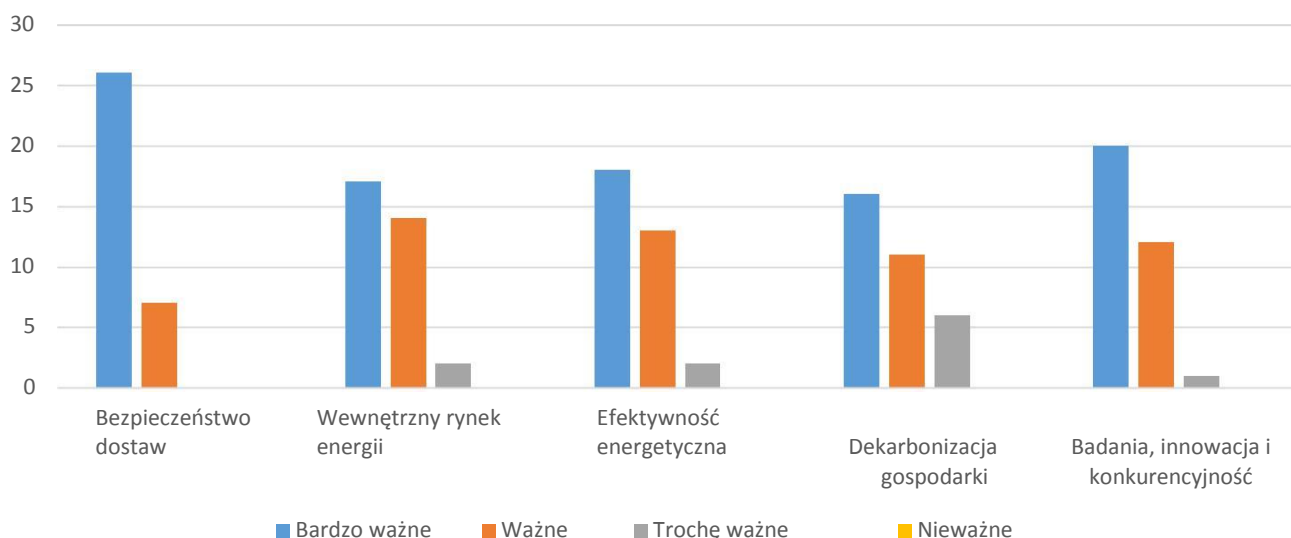
Luksemburski *Chambre des Députés* oraz austriacki *Nationalrat* i *Bundesrat* debatowały nad ramami polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030.

Wśród najczęściej omawianych tematów środowiskowych znalazły się: cele i strategie klimatyczne (siedmiu respondentów); katastrofy ekologiczne (dwóch respondentów); działania następcze po konferencji klimatycznej w Paryżu (dwóch respondentów); użytkowanie gruntów (dwóch respondentów); oraz chemikalia (czterech respondentów).

Zabezpieczenia w sektorze jądrowym i elektrownie jądrowe (siedmiu respondentów), krajowe strategie energetyczne (czterech respondentów) oraz energia elektryczna (dwóch respondentów) należały do najczęściej omawianych krajowych tematów energetycznych.

Jeśli chodzi o poziom znaczenia przypisywanego pięciu obszarom strategii Unii Energetycznej, obszar bezpieczeństwa dostaw został uznany za bardzo ważny przez większość respondentów (26), a następnie badania, innowacje i konkurencyjność (20). Żaden z obszarów nie został uznany przez respondentów za nieistotny.

Poziom znaczenia przypisany pięciu obszarom strategii Unii Energetycznej

Dwadzieścia trzy Parlamenti/Izby uznały, że potrzebne są działania wspierające ściślejszą współpracę między Parlamentami/Izbami UE w pięciu obszarach strategii Unii Energetycznej:

- Bezpieczeństwo dostaw: Czeska *Poslanecká sněmovna*; irlandzkie *Houses of the Oireachtas*; niemiecki *Bundestag*; węgierski *Országgyűlés*, polski *Sejm*; polski *Senat*; portugalska *Assembleia da República*.
- Wewnętrzny rynek energii: Portugalska *Assembleia da República*.
- Efektywność energetyczna: Grecki *Vouli ton Ellinon*; rumuński *Camera Deputaților*; rumuński *Senat*.
- Dekarbonizacja gospodarki: Belgijski *Chambre des représentants*; cypryjski *Vouli ton Antiprosopon*; irlandzkie *Houses of the Oireachtas*; maltański *Kamra tad-Deputati*.
- Badania, innowacje i konkurencyjność: Cypryjski *Vouli ton Antiprosopon*; francuski *Assemblée nationale*; francuski *Sénat*; maltański *Kamra tad-Deputati*; rumuński *Senat*.

Ponadto austriacki *Nationalrat* i *Bundesrat*, bułgarskie *Narodno sabranie*, fińska *Eduskunta* i Parlament Europejski uznały, że pożądana jest ściślejsza współpraca we wszystkich pięciu obszarach pakietu Unii Energetycznej. Ostatecznie siedmiu respondentów uznało, że nie ma potrzeby podejmowania działań.

Kiedy poproszono o ocenę postępów w zakresie międzynarodowej polityki i działań w dziedzinie klimatu w 2018 r. w porównaniu z 2013 r., 18 z 35 respondentów stwierdziło, że poczyniono pewne postępy, sześciu z nich zgłosiło znaczące postępy, a dwóch kolejnych oceniło brak postępów, natomiast dziewięć Parlamentów/Izb nie miało zdania w tej sprawie.

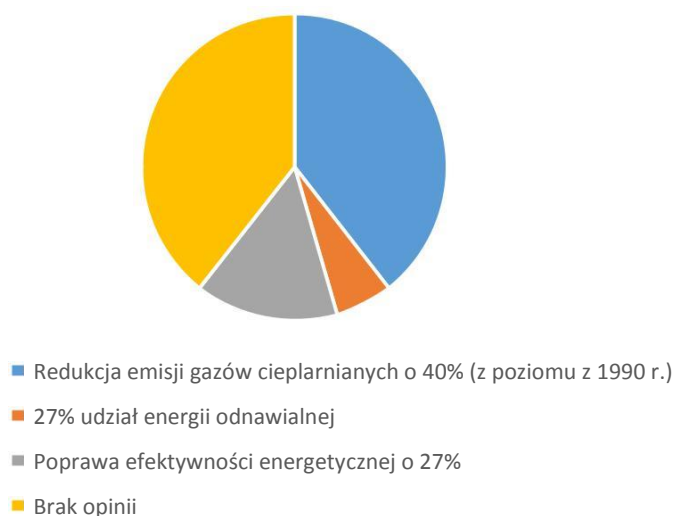
Sekcja B

Przyszła Współpraca

Na pytanie, czy istnieje potrzeba większej koordynacji i interakcji polityki klimatycznej i energetycznej państw członkowskich na szczeblu UE, zdecydowana większość Parlamentów/Izb (19 z 30 respondentów) stwierdziła, że należy zwiększyć koordynację, ale bez pełnej harmonizacji. Dziewięciu respondentów uznało, że istnieje już wystarczający poziom koordynacji i w związku z tym nie widziało potrzeby zwiększenia koordynacji. Tylko dwa Parlamente/Izby (niemiecki *Bundesrat*, grecki *Vouli ton Ellinon*) uznały, że konieczna jest pełna harmonizacja.

W odniesieniu do ram dotyczących klimatu i energii do 2030 r. większość respondentów, która mogła wyrazić opinię (13 z 33 Parlamentów/Izb), uznała redukcję emisji gazów cieplarnianych o 40% (w porównaniu z poziomem z 1990 r.) za najtrudniejszy cel do osiągnięcia, pięć Parlamentów/Izb uznało poprawę efektywności energetycznej o 27 % za najtrudniejszy do osiągnięcia cel, podczas gdy dwaj respondenci stwierdzili, że najtrudniejszym do osiągnięcia celem jest 27 % udział energii odnawialnej. Znaczna liczba Parlamentów/Izb (13 respondentów) nie miała zdania w tej sprawie.

Główne cele ram dotyczących klimatu i energii do 2030 r.,
które parlamente narodowe uznają za najtrudniejsze do osiągnięcia

Duński *Folketing* poinformował, że nie może odpowiedzieć na dwa pierwsze pytania, ponieważ nie były one omawiane w Parlamencie. Holenderski *Eerste Kamer* również nie zajął oficjalnego stanowiska.

Na pytanie, czy uwzględnili stworzony przez Komisję Europejską "Plan działania prowadzący do przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r." w krajowych planach działania w dziedzinie klimatu i energii, odpowiedzi były podzielone, przy czym większość (18 respondentów) odpowiedziała negatywnie. Pozostałych 12 respondentów odpowiedziało pozytywnie, przy czym fińska *Eduskunta* stwierdziła, że plan stworzony przez KE jest źródłem inspiracji dla ich krajowego planu działania w zakresie klimatu i energii, a węgierski *Országgyűlés* stwierdził, że ich druga krajowa strategia w zakresie zmian klimatu zawiera odniesienie do planu działania KE. Bułgarskie Narodno sabranie wskazało, że plan działania był brany pod uwagę

w procesie przygotowywania kolejnych programów operacyjnych UE. Kilka Parlamentów/Izb zgłosiło, że nie posiadają planu działania (belgijski *Sénat*) lub że leży to w gestii władzy wykonawczej i nie wchodzi w zakres kompetencji Parlamentu, możliwa kontrola (Cypr *Vouli ton Antiprosopon*, czeski *Senát*, maltańska *Kamra tad-deputati*).

Szwedzki *Riksdag* nie zajął oficjalnego stanowiska w żadnej z kwestii poruszonych w sekcji B. Wezwał jednak do skutecznego i ambitnego wdrożenia porozumienia paryskiego, zauważając, że międzynarodowe przywództwo w tej dziedzinie ma szczególne znaczenie. Podkreślono w nim znaczenie ustanowienia rygorystycznych celów klimatycznych oraz połączenia sieci elektroenergetycznych krajów, twierdząc, że do 2040 r. własna produkcja energii Szwecji będzie w całości odnawialna.

Holenderski *Tweede Kamer* wskazał, że krajowy plan działania na rzecz klimatu i energii ma być równie lub bardziej ambitny niż plan działania KE, podczas gdy hiszpański *Cortes General* zaznaczył, że plan działania był brany pod uwagę w każdym działaniu na rzecz klimatu i energii przyjętym w Hiszpanii.

Wreszcie, zdaniem niemieckiego *Bundesratu*, cele wyznaczone przez UE nie były wystarczająco ambitne, aby zareagować na paryskie cele klimatyczne.

ROZDZIAŁ 3

AKTUALNA SYTUACJA W ZAKRESIE BREXITU - KONSEKWENCJE DLA PRZYSZŁOŚCI UE

TRZECI ROZDZIAŁ 30. sprawozdania półrocznego traktuje o pracach parlamentarnych i debatach na temat stanu negocjacji na mocy art. 50 Traktatu o Unii Europejskiej w sprawie wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z Unii Europejskiej i przyszłych stosunków między Zjednoczonym Królestwem a UE.

W sekcji A przeanalizowano stanowiska parlamentów narodowych w sprawie negocjacji na mocy art. 50 TUE w sprawie wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z Unii Europejskiej.

Sekcja B analizuje przyszłe stosunki ze Zjednoczonym Królestwem pod trzema różnymi kątami: ocena scenariuszy możliwych do wystąpienia po Brexicie, charakter i treść przyszłej współpracy oraz dialog parlamentarny ze Zjednoczonym Królestwem.

Sekcja A

Brexit i Parlamenty Krajowe

i. Monitorowanie Brexitu

Na pytanie, czy omawiali kwestię Brexitu na posiedzeniach komisji lub na posiedzeniach plenarnych, prawie wszyscy respondenci (38 z 39) odpowiedzieli pozytywnie, przy czym tylko jeden respondent odpowiedział, że jeszcze jej nie omówił, ale zamierza to uczynić. Podkreślając regularność tych dyskusji, większość Parlamentów/Izb (29 na 39 respondentów) wskazała, że regularnie dyskutowali o Brexicie, podczas gdy mniejszość (8 na 39 respondentów) rzadko dyskutowała na ten temat.

Większość Parlamentów/Izb nie utworzyła jednak specjalnej komisji odpowiedzialnej za Brexit (33 z 38 respondentów).

Jeśli chodzi o sposoby i środki monitorowania Brexitu przez Parlamenty/Izby, oprócz ogólnej tendencji, odpowiedzi były bardzo zróżnicowane. Zgodnie z ogólną tendencją rządy krajowe przekazują dokumenty negocjacyjne dotyczące Brexitu parlamentom narodowym i przekazują im informacje (zazwyczaj komisję parlamentarną odpowiedzialną za sprawy UE) dotyczące Rady do Spraw Ogólnych (art. 50), a w niektórych przypadkach szef rządu przekazuje parlamentom narodowym informacje dotyczące Rady Europejskiej. Jak wskazano w odpowiedziach, dotyczy to austriackiego *Nationalrat* i *Bundesrat*, bułgarskiego *Narodno sabranie*, chorwackiego *Hrvatski sabor*, cypryjskiego *Vouli ton Antiprosopon*, czeskich *Poslanecká sněmovna* i *Sénat*, niderlandzkich *Eerste Kamer* i *Tweede Kamer*, estońskiego *Riigikogu*, niemieckiego *Bundestagu*, węgierskiego *Országgyűlés*, włoskiego *Senato della Repubblica*, łotewskiej *Saeima*, luksemburskiej *Chambre des Députés*, polskiego *Senatu* i *Sejmu* oraz słoweńskiego *Državni zbor*.

Poza konsultacjami, niektóre parlamenty narodowe/izby zatwierdzają lub upoważniają rządy krajowe do zajmowania stanowisk przed posiedzeniami Rady do Spraw Ogólnych (art. 50). Tak jest w przypadku litewskiej *Seimas* i słowackiej *Národná rada*.

Wielka Komisja fińskiej *Eduskunta* wyraża stanowisko Parlamentu w kwestiach legislacyjnych, budżetowych i traktatowych, o których decyduje UE. Podobnie jak w każdej innej sprawie związanej z UE, obraduje ona zazwyczaj na temat Brexitu na podstawie dokumentacji rządowej i oświadczeń przedstawionych przez komitety sektorowe.

Brexit był dla irlandzkich *Houses of the Oireachtas* sprawą monitorowaną przez wszystkie komitety w ich dziedzinach sektorowych.

Francuski Sénat stworzył grupę koordynującą zajmującą się Brexitem i przyszłością UE, w której reprezentowane były wszystkie grupy polityczne i której zadaniem było śledzenie całego przebiegu Brexitu. Francuskie Assemblée nationale uruchomiło kampanię informacyjną odpowiedzialną za negocjacje dotyczące Brexitu i przyszłe stosunki między Wielką Brytanią a UE.

Negocjacje Brexit były również monitorowane przez hiszpańskie *Cortes Generales*, za pośrednictwem podkomisji ds. badania konsekwencji Brexitu.

Niemiecki *Bundesrat* stworzył stanowiska, które śledzą przygotowania do Brexitu i informują grupę koordynacyjną, złożoną z przedstawicieli niemieckich krajów związkowych. Ponadto istnieje wspólna grupa robocza z przedstawicielami rządu federalnego i *krajów związkowych*, która monitoruje postępy w negocjacjach Brexit.

Portugalskie *Assembleia da República* oświadczyło, że monitoruje negocjacje poprzez analizę dokumentów na ten temat, przesłuchania członków rządu, a także poprzez pracę stałych sprawozdawców wyznaczonych do monitorowania sprawy Brexit.

Brytyjska *House of Commons* oświadczyła, że monitoruje Brexit poprzez debaty, pytania parlamentarne, dochodzenia komisji oraz kontrolę dokumentów europejskich i dokumentów dotyczących wyjścia. W brytyjskiej *House of Lords* komisja selekcyjna UE i jej sześć podkomisji przyjęły wiodącą rolę w Izbie w zakresie monitorowania negocjacji Brexit. Komisje regularnie zbierają dowody od ministrów i urzędników rządowych w celu omówienia najnowszych wydarzeń związanych z Brexit. Komisje publikują również regularne, oparte na dowodach sprawozdania na temat Brexit, mające na celu poinformowanie o debacie mającej miejsce w Izbie.

Zgodnie z art. 50 TUE umowa w sprawie odstąpienia jest zawierana w imieniu UE przez Radę stanowiącą większość kwalifikowaną (QMV), po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego. W przypadku Parlamentu Europejskiego monitorowanie procesu Brexit jest scentralizowane na szczeblu politycznym na Konferencji Przewodniczących. Konferencja Przewodniczących, a co za tym idzie grupa sterująca Brexit (BSG), którą postanowiła utworzyć, jest organem parlamentarnym w pełni odpowiedzialnym za ten proces do czasu zakończenia negocjacji w sprawie wystąpienia. Po zakończeniu negocjacji Komisja Spraw Konstytucyjnych (AFCO) będzie odpowiedzialna za przygotowanie projektu zgody na zawarcie umowy o zniesieniu członkostwa.

Obie izby parlamentu brytyjskiego przeprowadziły wiele debat i głosowań w sprawie Brexit, w tym w trakcie rozważań nad ustawodawstwem mającym na celu nadanie mocy prawnej wystąpieniu Wielkiej Brytanii z UE. Parlament Zjednoczonego Królestwa będzie głosował nad ostatecznym porozumieniem w sprawie wystąpienia z UE.

Parlament Europejski przyjął cztery rezolucje dotyczące wystąpienia Wielkiej Brytanii z UE:

- z dnia 5 kwietnia 2017 r. w sprawie negocjacji ze Zjednoczonym Królestwem po otrzymaniu zawiadomienia o zamiarze wystąpienia z Unii Europejskiej;
- z dnia 3 października 2017 r. w sprawie stanu negocjacji z Wielką Brytanią;
- z dnia 13 grudnia 2017 r. w sprawie stanu negocjacji z Wielką Brytanią;
- oraz z dnia 14 marca 2018 r. w sprawie ram przyszłych stosunków UE-UK.

Niewielka większość parlamentów/izb nie zajęła konkretnego stanowiska w sprawie Brexit (20 z 38 respondentów).

ii. Projekt Umowy o wyjściu i stosunki z Głównym Negocjatorem UE

Na pytanie, czy ich Parlament/Izba przeanalizował projekt umowy Komisji Europejskiej w sprawie wystąpienia Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej, niewielka większość respondentów odpowiedziała negatywnie (21 z 39 respondentów), podczas gdy 18 przeanalizowało ten dokument.

Dwudziestu dziewięciu z 38 respondentów potwierdziło, że ich Parlament/Izba ma regularny dostęp do dokumentów dotyczących wystąpienia.

Większość parlamentów/izb spotkała się z głównym negocjatorem UE, panem BARNIEREM (28 spośród 39 respondentów). Piętnastu respondentów stwierdziło, że spotykali się okazjonalnie z głównym negocjatorem UE, podczas gdy dziesięciu spotykało się z nim czasami, a tylko trzech spotykało się z nim regularnie. Jedenastu z 39 respondentów nie miało jeszcze bezpośredniej wymiany informacji z panem BARNIEREM.

Formy, w jakich odbywały się te wymiany, były bardzo zróżnicowane: Posiedzenia komitetu z turą pytań, formalne posiedzenie dowodowe, formalne lub nieformalne przesłuchanie, posiedzenie komitetu z wyłączeniem jawności, nieformalne lub formalne posiedzenie, przemówienie bez tury pytań oraz wymiana poglądów częściowo z wyłączeniem jawności, częściowo publicznie.

W przypadku Izby Lordów główny negocjator kilkakrotnie składał formalne zeznania w sprawie postępu negocjacji w sprawie Brexitu delegaturom Komisji Specjalnej Izby Lordów UE. Posiedzenia odbywały się na osobności w siedzibie Komisji Europejskiej, ale pisemne protokoły posiedzeń były publikowane na stronie internetowej komitetu kilka dni po każdym posiedzeniu.

Pan BARNIER uczestniczył w posiedzeniach grupy sterującej PE Brexit w Parlamencie Europejskim, przekazując informacje jej członkom przed i po każdej rundzie negocjacji. Główny negocjator został również zaproszony na szereg spotkań Konferencji Przewodniczących i Konferencji Przewodniczących Komisji.

iii. Powiązane oficjalne wizyty

Większość parlamentów/izb (23 z 38 respondentów) skorzystała z wizyt dwustronnych członków brytyjskich izb parlamentu, podczas gdy 15 respondentów (z 38) nie skorzystało z nich.

Ta sama większość (23 z 38 respondentów) parlamentów/izb złożyła wizytacje powiązane z Brexitem w Zjednoczonym Królestwie, w innych państwach członkowskich UE, w szczególności w Republice Irlandii, lub w instytucjach UE.

W odniesieniu do Brexit niektóre parlamenty/izby spotkały się również ze społecznościami narodowymi zamieszkującymi Zjednoczone Królestwo (litewski *Seimas*, rumuńska *Camera Deputaților*).

W swojej odpowiedzi Izba Lordów Zjednoczonego Królestwa poinformowała, że otrzymała wizyty delegacji z innych państw członkowskich UE, takich jak Austria, Belgia, Republika Czeska, Dania, Finlandia, Francja, Niemcy, Irlandia, Łotwa, Litwa, Luksemburg, Holandia i Portugalia.

Przewodniczący Parlamentu Europejskiego Antonio TAJANI i koordynator Parlamentu Europejskiego ds. negocjacji w sprawie wystąpienia Wielkiej Brytanii z UE Guy VERHOFSTADT złożyli oficjalne wizyty w Wielkiej Brytanii oraz w kilku państwach członkowskich UE.

Oprócz wizyty w instytucjach UE, delegacja hiszpańskich *Cortes Generales* (z podkomitetu ds. badania skutków Brexitu), złożyła wizytę w okolicy Gibraltaru w celu spotkania z władzami lokalnymi i obywatelami.

Sekcja B

Przyszłe stosunki ze Zjednoczonym Królestwem

i. Ocena scenariuszy na okres po Brexicie

Na pytanie, czy przedyskutowali ocenę wpływu scenariuszy po Brexicie na ich własne gospodarki i na Unię Europejską jako całość, większość parlamentów/izb udzieliła pozytywnej odpowiedzi (23 z 39 respondentów), przy czym wiele z nich (19 z 22) podkreśliło różne etapy zaangażowania i wyraziło określone obawy. 16 parlamentów/izb nie dokonało takiej oceny.

Organizacja posiedzeń i debat stała się ulubionym sposobem zaangażowania respondentów. Ogólną tendencją było wykorzystywanie tych narzędzi na szczeblu komisji, ale niektóre parlamenty/izby wyraźnie wspomniały, że organizowały takie posiedzenia i debaty zarówno na szczeblu plenarnym, jak i na szczeblu komisji (bułgarskie Narodno sabranie, niemiecki Bundestag, portugalskie Assembleia da República i Parlament Europejski). Rządy krajowe dostarczyły cennych informacji dla wielu z nich (bułgarskie Narodno sabranie, belgijska Chambre des représentants, portugalska Assembleia da República i słoweńska Državni zbor).

Inni respondenci przeprowadzili badania, sporządzili sprawozdania, opinie lub rezolucje (fińska Eduskunta, francuski Sénat, portugalska Assembleia da República, brytyjski House of Lords, Parlament Europejski), podczas gdy niektórzy z nich opierali się na działalności specjalnych sprawozdawców (niderlandzki Eerste Kamer) lub specjalnych organów, takich jak ośrodki informacyjne (Francuskie Assemblée Nationale).

Kilka parlamentów/izb nie przedstawiło wyczerpujących szczegółów co do metody ich zaangażowania, ale wyraźnie wspomniało o bogatej działalności w zakresie oceny scenariuszy po Brexicie (irlandzkie Houses of the Oireachtas i duński Folketing).

Analiza respondentów koncentrowała się głównie na takich dziedzinach jak handel, rolnictwo, rybołówstwo, rynki finansowe i budżet.

Brytyjski House of Lords zbadał gospodarcze skutki Brexitu w wielu sektorach, podczas gdy fińska Eduskunta przeanalizowała przyszły rozwój stosunków handlowych z Wielką Brytanią w takich dziedzinach, jak handel drewnem, chemikaliami czy świadczeniem usług, widząc negatywny wpływ na gospodarkę Finlandii. Francuski Sénat przyjrzał się również bliżej sektorowi handlowemu, prosząc o ograniczenie barier pozataryfowych związanych z przywróceniem kontroli celnych oraz o ustanowienie szczegółowych zasad w zakresie pochodzenia, monitorowania i kontroli produktów rolnych.

Rybołówstwo pojawiało się wielokrotnie, a niemiecki Bundestag wskazywał je jako powód do niepokoju. Francuski Sénat opowiedział się za utrzymaniem istniejącego dostępu do wody dla wszystkich typów statków oraz za ustanowieniem wspólnego i zrównoważonego zarządzania zasobami.

Inne Parlamente/Izby zwróciły szczególną uwagę na rynki finansowe i wieloletnie ramy finansowe w okresie po Brexicie. W tym względzie węgierskie Országgyűlés wskazało na lukę budżetową wynikającą z wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z Unii Europejskiej, podczas gdy francuski Sénat zwrócił się w szczególności o wprowadzenie systemu równoważności usług finansowych oraz o utworzenie izb rozliczeniowych w całej Unii Europejskiej. Niemiecki Bundestag i luksemburska Chambre des Députés również przeprowadziły w tej dziedzinie szczególną analizę.

Nieco inne podejście przyjęły Parlamenti/Izby, które analizowały scenariusze po Brexicie z perspektywy ogólnej (łotewskie Saeima) lub w kontekście przyszłości Unii Europejskiej (bułgarskie Narodno sabranie i litewski Seimas).

Fińska Eduskunta ubolewała nad utratą podobnie myślącego partnera w takich obszarach polityki jak konkurencyjność, rynek wewnętrzny, wolny handel czy wieloletnie ramy finansowe, podczas gdy Parlament Europejski przeprowadził szeroko zakrojone badania w dziedzinie praw obywatelskich, handlu, obrony i bezpieczeństwa w sprawach zagranicznych i wielu innych.

ii. Charakter i istota przyszłej współpracy ze Zjednoczonym Królestwem

Na pytanie, w jaki sposób przewidują przyszłą współpracę ze Zjednoczonym Królestwem po Brexicie, odpowiedziało trzydzieści pięć parlamentów/izb. Ich stanowiska wahały się od całkowitej neutralności do pełnego poparcia dla jak najściślejszej współpracy (estoński Riigikogu) lub dla najintensywniejszych stosunków (polski Sejm) z Wielką Brytanią, najlepiej w ramach unii celnej (niemiecki Bundesrat). Parlament Europejski i litewski Seimas wyraźnie wspomniały o układzie stowarzyszeniowym.

Wiele Parlamentów/Izb nie przedstawiło oficjalnego stanowiska (belgijski Sénat; niderlandzki Eerste Kamer; chorwacki Hrvatski sabor; luksemburska Chambre des Députés; polski Senat; i hiszpańskie Cortes Generales).

Inni woleli poczekać na zakończenie negocjacji dotyczących Brexitu (austriacki Nationalrat i Bundesrat oraz duński Folketing) lub pójść w ślady stanowiska Unii Europejskiej (maltański Kamra tad-Deputati i portugalskie Assembleia da República). Szczególne stanowisko zajęła słowacka Národná rada, powstrzymując się od przewidywania jakiegokolwiek współpracy ze Zjednoczonym Królestwem przed zakończeniem negocjacji w sprawie Brexit, ale jednocześnie uznając znaczenie partnerstwa w dziedzinach takich jak handel, współpraca zagraniczna, środowisko i innowacje. Łotewska Saeima wykazała również zainteresowanie ścisłą współpracą z Wielką Brytanią w kwestiach handlu, obrony i bezpieczeństwa, stwierdzając jednocześnie, że przyszłe stosunki zależą od wyniku negocjacji Brexit, co odzwierciedla odczucia niemieckiego Bundestagu.

Zarówno rumuńska Camera Deputaţilor, jak i rumuński Senat wskazały na przyszłą współpracę ze Zjednoczonym Królestwem w ramach procedur współpracy międzynarodowej, podczas gdy francuska Assemblée nationale wezwała do nawiązania silnych stosunków dwustronnych, szanując jednocześnie integralność Unii Europejskiej.

Oceniając potencjalne korzyści płynące z takiego partnerstwa, wiele Parlamentów/Izb odwołało się do istotnych kwestii, wskazując konkretne sektory, w których współpraca jest konieczna. Wśród tych sektorów za ulubione uznano prawa obywateli, handel, politykę zagraniczną, bezpieczeństwo i obronność. Ponadto francuski Sénat nalegał na wynegocjowanie ze Zjednoczonym Królestwem specjalnego traktatu dotyczącego bezpieczeństwa i obrony.

Inne obszary polityki, w których Parlamenti/Izby pragną współpracować ze Zjednoczonym Królestwem po Brexicie, dotyczą klimatu (fińska Eduskunta), energii i turystyki (belgijska Chambre des représentants), edukacji (bułgarskie Narodno sabranie i fińskie Eduskunta), badań naukowych (belgijska Chambre des représentants i szwedzki Riksdag), usług oraz małych i średnich przedsiębiorstw (litewskie Sejmiki), a także mechanizmu rozwiązywania sporów (Parlament Europejski).

Włoski Senato della Repubblica i czeska Poslanecká sněmovna wezwały do powstrzymania się od karania Zjednoczonego Królestwa za opuszczenie Unii Europejskiej.

iii. Dialog parlamentarny ze Zjednoczonym Królestwem

Na pytanie, czy opowiadają się za dalszym zapraszaniem Zjednoczonego Królestwa do udziału w pracach nad formatami międzyparlamentarnymi, takimi jak COSAC, ponad połowa z 38 Parlamentów/Izb biorących udział w konsultacjach udzieliła pozytywnej odpowiedzi. Jeden Parlament/Izba odpowiedział negatywnie, a 15 nie miało oficjalnego zdania w tej sprawie.

Wśród tych, którzy odpowiedzieli twierdząco, dziewięciu było zdecydowanie przychylnych. Duński Folketing wyraził życzenie, aby inne kraje europejskie były zawsze włączane do formatów COSAC, a brytyjski House of Lords stwierdził, że z radością przyjmie tę możliwość. Czeski Senat i polski Sejm opowiedziały się również za pełnym udziałem Wielkiej Brytanii w COSAC, przynajmniej do czasu uregulowania przyszłych stosunków z Wielką Brytanią.

Spośród parlamentów/izb, które udzieliły pozytywnej odpowiedzi, niektórzy uzależnili swoją zgodę od spełnienia pewnych warunków (cypryjski Vouli ton Antiprosopon, niderlandzki Eerste Kamer i portugalski Assembleia da República).

Pod tym względem, kilku respondentów wspomniało o długiej tradycji zapraszania delegacji z krajów trzecich do COSAC (bułgarskie Narodno sabranie, fińska Eduskunta, rumuńska camera Deputaţilor, słoweńska Državni zbor i Parlament Europejski). Pomysł przyznania Zjednoczonemu Królestwu (specjalnego) statusu obserwatora, w oparciu o istniejący regulamin COSAC, wyraźnie wypłynął ze stanowisk belgijskiego Sénat, chorwackiego Hrvatski sabor, luksemburskiej Chambre des Députés, polskiego senatu, słowackiej Národná rada.

Spośród 39 parlamentów/izb, które odpowiedziały na pytanie, czy regulamin wewnętrzny COSAC powinien zostać zmieniony w celu umożliwienia krajom spoza UE stałego uczestnictwa w posiedzeniach, tylko czterech poparło ten pomysł.

Niektórzy respondenci twierdzili, że obecne uregulowania są wystarczające (niemiecki Bundestag) i że COSAC skupia się na kwestiach europejskich (niemiecki Bundesrat, rumuński Camera Deputaţilor i rumuński Senat).

Z drugiej strony, bułgarskie Narodno sabranie wyraziło wolę uproszczenia procesu zapraszania delegacji z krajów trzecich, zwłaszcza z krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących.

Na pytanie o wzmocnienie dialogu podczas negocjacji przyszłego układu o wolnym handlu/układu o stowarzyszeniu, w innych formatach międzyparlamentarnych niż COSAC, spośród 34 respondentów 20 zgodziło się lub nawet opowiedziało się za wzmocnionym dialogiem parlamentarnym, natomiast 11 wstrzymało się od głosu, powołując się na brak oficjalnych stanowisk.

Wśród tych, którzy udzielili twierdzących odpowiedzi, parlamenty/izby opowiedziały się za konstruktywną współpracą (austriacki Nationalrat i Bundesrat) i zorganizowanym dialogiem parlamentarnym oraz (rumuńska Camera Deputaţilor; rumuński Senat i brytyjski House of Lords), w szczególności ze względu na ich znaczenie i potencjalny wpływ (czeska Poslanecká sněmovna; irlandzkie Houses of the Oireachtas; słoweńskie Državni Zbor; estońskie Riigikogu; francuskie Assemblée nationale; niemiecki Bundesrat; łotewskie Saeima). Inni nalegali na zwiększenie przejrzystości takiego dialogu (czeski Senát; francuski Sénat; maltański Kamra tad-Deputati; oraz Parlament Europejski), jak również na potrzebę kontroli (bułgarskie Narodno sabranie i Parlament Europejski).

Były jednak Parlamente/Izby, które sprzeciwiały się temu dialogowi parlamentarnemu w innych formatach, odwołując się do COSAC jako odpowiedniej platformy dialogu (cypryjski Vouli ton Antiprosopon i słowacka rada Národná rada), a dialog parlamentarny mógłby mieć miejsce dopiero po ustanowieniu ram prawnych pomiędzy Unią Europejską a Zjednoczonym Królestwem (polski Senat).

30.
Raport półroczny

COSAC